

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/150/2014
Identifikačné číslo spisu:	5810200579
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5810200579.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu 1/ M., bývajúceho v J. a žalobkyne 2/ M., bývajúcej v J., obaja zastúpení Mgr. Igorom Paliderom, advokátom v Zubrohlave 215, proti žalovanému B., bývajúcemu v J., zastúpenému JUDr. Dušanom Serekom, advokátom v Nižnej, Nová Doba 489/15, o určenie vlastníckeho práva k pozemku, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5 C 20/2010, v konaní o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 13. novembra 2013 sp. zn. 7 Co 353/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 13. novembra 2013 sp. zn. 7 Co 353/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Námestovo rozsudkom zo 14. júna 2012 č.k. 5 C 20/2010-164 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú titulom vydržania v celosti bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v k. ú. J., a to pozemku zobrazeného GP Dibdiakgeo, s.r.o. z 5. novembra 2009, č. XXXXXXXXX-XXX/XXXX ako C-KN parc. č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 17 m², pozemku zapísaného na LV č. XXXX ako C-KN parcela č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 127 m² a C-KN parc. č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria vo výmere 94 m² (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Žalobcov zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanému trovy konania 1.014,98 eur a na účet súdu trovy štátu 10,72 eur v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia nespĺnili zákonné podmienky vydržania. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom, v dôsledku kvalifikovanej držby veci vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Vydržanie tak hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti

dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym. Súd prvého stupňa mal za to, že v danej veci išlo o spôsobilý predmet vydržania, spôsobilý subjekt vydržania a nepretržitosť držby počas zákonom ustanovenej doby. Chýbala však oprávnená držba. Podľa názoru súdu prvého stupňa oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Teda držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne uznanú zásadu, že „neznalosť zákona neospravedľňuje“, vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedlniteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. Súd prvého stupňa uzavrel, že keď sa žalobcovia chopili držby sporného pozemku a hospodárskej budovy na ňom postavenej ešte pred rokom 1983, t.j. ešte pred uzavretím kúpnej zmluvy registrovanej pod RI 129/83 a následne na základe tejto zmluvy, predmetom ktorej nebol prevod vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníckymi, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení. Súd prvého stupňa, posudzujúc obvyklú mieru opatrnosti, so zreteľom na okolnosti uzavretia kúpnej zmluvy, ktorú uzavreli žalobcovia ako účastníci tohto právneho vzťahu, dospel k záveru, že žalobcovia nemohli byť pri nadobudnutí vlastníckeho práva v právnom omyle, a teda ani dobromyseľní, keďže im obsah zmluvy musel byť známy. Ku skutočnosti, že žalobcovia držbu sporných nehnuteľností odvodzovali už od ich právneho predchodcu, otca žalobcu 1/ titulom uzavretej ústnej a neskôr 1.2.1965 neformálnej písomnej kúpnej zmluvy s domnelým vlastníkom, predávajúcim M., ktorý za sporné nehnuteľnosti aj riadne zaplatil kúpnu cenu, súd prvého stupňa uviedol, že tieto skutočnosti boli zhodne preukázané vypočutými svedkami, zhodne bolo ďalej preukázané, že právny predchodca žalobcov začal okolo roku 1959 s výstavbou hospodárskej budovy na spornej nehnuteľnosti, že tieto sporné nehnuteľnosti aj hospodársku budovu rodičia žalobcu 1/ nerušene užívali, že matka žalobcu 1/ v roku 1983 previedla na žalobcov titulom kúpnej zmluvy registrovanej pod RI 129/83 nehnuteľnosti, nie však ako sa predávajúca a kupujúci žalobcovia mylne domnievali aj sporné nehnuteľnosti s hospodárskou budovou. Súd prvého stupňa však uzavrel, že tieto skutočnosti nevzal do úvahy z dôvodu, že v konaní nebolo preukázané, na základe akého titulu užíval sporné nehnuteľnosti M.. Keď uvedenú skutočnosť nemal súd preukázanú, mal za to, že M. predával sporné nehnuteľnosti ako nevlastník. Nebol totiž registrovaný ako vlastník, a tak nemohol na iného previesť viac práv, než mal sám. Súd prvého stupňa poukázal na nedostatok registrácie zmluvy z roku 1965 štátnym notárstvom, ktorú skutočnosť vyhodnotil ako neospravedlniteľný právny omyl, na základe ktorého nemohla byť držba právneho predchodcu žalobcov dobromyseľná, a teda nemohla viesť k vydržaniu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a o trovách štátu vzniknutých titulom vykonanej ohliadky na mieste samom podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcov rozsudkom z 13. novembra 2013 sp. zn. 7 Co 353/2012 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a žalobcov zaviazal k povinnosti spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania vo výške 79,58 eur k rukám jeho právneho zástupcu do troch dní. Odvolací súd doplnil, že Občiansky zákonník nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním zaviedol až novelou vykonanou zákonom č. 131/1982 Zb., účinným od 1.4.1983. Rozsah subjektov vydržania bol obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetu vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou

Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb., účinnou od 1.1.1992 boli tieto obmedzenia odstránené a umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 1.1.1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ nehnuteľnosti, ten, kto s ňou nakladal ako s vlastnou, splňal k 1.1.1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu 10 rokov a zároveň bol oprávneným držiteľom (bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo vydržaním. Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa uviedol, že vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý ho dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej právnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Vydržanie hojí najmä vady alebo nedostatky nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska účastníka a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Vzhľadom na všeobecnú zásadu „neznalosť zákona neospravedľuje“, právny omyl držiteľa, vychádzajúc z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedliteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzne výklady. Omyl žalobcov, že k prevodu sporných nehnuteľností došlo na základe ústnej darovacej zmluvy, je aj podľa názoru odvolacieho súdu omylom právnym. Takýto omyl spočíva v neznalosti všeobecne záväzného právneho predpisu a z toho vyplývajúcich dôsledkov právnych skutočností. Záonné požiadavky na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci boli v Občianskom zákonníku jasne a jednoznačne vymedzené v § 134 ods. 2 v znení do 31.12.1991 tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Žalobcovia tak nemohli byť z objektívneho hľadiska v dobrej viere, že na základe ústnej darovacej zmluvy od matky žalobcu 1/ nadobudli sporné nehnuteľnosti. Uvedenému svedčí aj následne konanie žalobcov, ktorí v záujme usporiadania vlastníckeho práva mali uzatvoriť kúpnu zmluvu 20.5.1983 s tým, že sa ňou upravujú vlastnícke vzťahy aj k sporným nehnuteľnostiam. Z obsahu tejto zmluvy však nevyplýva, že by jej predmetom boli aj sporné nehnuteľnosti. Odvolací súd s poukazom na § 205a O.s.p. neprihliadol k námietke žalobcov, že sa držby sporných nehnuteľností chopili v dobrej viere, že ide o pozemky v členitom teréne a boli uvedení do omylu v súvislosti s ich skutočnou výmerou. Odvolací súd neprihliadol ani na námietku žalobcov, že z vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané nadobudnutie sporných nehnuteľností už otcom žalobcu 1/ na základe kúpnej zmluvy medzi ním a predávajúcim M. a následne ich zdedením matkou žalobcu 1/. Odvolací súd uviedol, že aj v prípade, keby bolo možné pravdivosť týchto tvrdení ustáliť, táto okolnosť by nemala vplyv na výsledok sporu, pretože matka žalobcu 1/ sporné nehnuteľnosti nepreviedla písomnou zmluvou 20.5.1983 na žalobcov a pokiaľ by sporné nehnuteľnosti rodičia žalobcu 1/ aj vydržali, zostali by v ich vlastníctve, čo by nič nemenilo na nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobcov. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie žalobcovia z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhli rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podľa ich názoru im bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, keď odvolací súd sa rovnako ako súd prvého stupňa zaoberal vecou iba z pohľadu právneho omylu a nie aj z pohľadu skutkového omylu. Uviedli, že v konaní uvádzali, že po uzavretí ústnej darovacej zmluvy s matkou žalobcu 1/ uzavreli aj písomnú kúpnu zmluvu, v ktorej mali byť podľa ich požiadavky a aj následného ubezpečenia JUDr. G., ktorý zmluvu spisoval zahrnuté všetky nehnuteľnosti tak ako boli opložené so stavbami na nich zriadenými (rodinným domom a hospodárskou budovou), teda tak ako ich všetky spolu opložené užívali ako svoje a ako ich užívali aj rodičia žalobcu 1/. Boli tak v dobrej viere, že touto kúpnu zmluvou nadobudli všetky opložené nehnuteľnosti, vrátane

sporných nehnuteľností. Nemali žiadny dôvod sa domnievať, že tomu tak nie je.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne správny, že tento je riadne odôvodnený a konanie nevykazuje žiadnu vadu podľa § 237 O.s.p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhol dovolanie žalobcov odmietnuť ako procesne neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 237 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. Podané dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v týchto ustanoveniach. Prípustnosť dovolania žalobcov preto nemožno vyvodiť z týchto ustanovení.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. v znení v čase podania dovolania, pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku vecí právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolatelia nenamietali, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolací súd vzhľadom na dôvod dovolania i svoju zákonnú povinnosť osobitne skúmal, či v konaní (ne)došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.). Dospel pritom k záveru, že konanie je takouto vadou postihnuté.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. v znení účinnom v čase podania dovolania, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto

postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rokovaní 3. decembra 2015 prijalo stanovisko, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

Vzhľadom na tvrdenia dovolateľov v dovolaní (nedostatočné zdôvodnenia rozhodnutia odvolacím súdom) a obsah dôvodov rozhodnutia dospel dovolací súd k záveru, že písomné vyhotovenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov pre rozhodnutie súdu.

Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne, keď mal zhodne so súdom prvého stupňa za to, že v danej veci žalobcovia nesplnili zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam s poukazom na neospravedliteľný právny omyl, keď sporné nehnuteľnosti neboli predmetom kúpnej zmluvy uzatvorenej s matkou žalobcu 1/, hoci na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa vyžadovala písomná forma zmluvy a na jej účinnosť registrácia. Skutočnosť, že žalobcovia držbu sporných nehnuteľností odvodzovali už od ich právneho predchodcu, otca žalobcu 1/, titulom uzavretej ústnej a neskôr 1.2.1965 písomnej kúpnej zmluvy s predávajúcim M., za ktoré otec žalobcu 1/ riadne zaplatil kúpnu cenu a tieto odvtedy rodičia žalobcu 1/ nerušene užívali ako svoje vlastné a na spornej nehnuteľnosti otec žalobcu 1/ začal aj v roku 1959 s výstavbou hospodárskej budovy, ktorú taktiež nerušene užívali, mal súd prvého stupňa preukázané vykonaným dokazovaním, avšak nevzal ich do úvahy z dôvodu, že v konaní nebol preukázaný nadobúdací titul predávajúceho M., a tak ho nepovažoval za vlastníka, teda osobu oprávnenú nakladať s nehnuteľnosťou. Odvolací súd k tomu dodal, že i keby sa v konaní podarilo preukázať nadobúdací titul predávajúceho M., táto okolnosť by nemala vplyv na výsledok sporu, pretože jednak matka žalobcu 1/ sporné nehnuteľnosti nepreviedla písomnou zmluvou na žalobcov a jednak pokiaľ by právni predchodcovia žalobcov sporné nehnuteľnosti aj vydržali, zostali by v ich vlastníctve, čo by nič nezmenilo na nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobcov. Z tohto dôvodu sa touto skutočnosťou odvolací súd bližšie nezaoberal. Tak súd prvého stupňa ani súd odvolací v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedli znenia príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich podmienky vydržania v rozhodnej dobe, ktorá by prichádzala do úvahy tak v prípade vydržania vlastníckeho práva žalobcami samými ako aj v dobe, ktorá by prichádzala do úvahy v prípade vydržania vlastníckeho práva sporných nehnuteľností už právny predchodcami žalobcov. Súd prvého stupňa citoval znenia § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka bez toho, aby bolo zrejmé, k akému dátumu boli dané znenia účinné. Odvolací súd potom len doplnil, že nadobudnutie vlastníckeho práva k pozemkom vydržaním bolo zavedené až zákonom č. 509/1991, účinným od 1.1.1992 a že zákonné požiadavky na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci boli vymedzené v § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31.12.1991.

Bude preto úlohou odvolacieho súdu opätovne vo veci konať a po rozhodnutí v odôvodnení rozhodnutia riadne uviesť všetky príslušné ustanovenia právneho predpisu týkajúce sa otázky vydržania sporných nehnuteľností v rozhodnej dobe s uvedením nielen ich znenia, ale aj označenia obdobia ich účinnosti, aby

z rozhodnutia bolo jasne a zrozumiteľne zrejmé, na základe akých právnych ustanovení bola vec posúdená. Tak pokiaľ ide o možnosť vydržania vlastníckeho práva žalobcami samými ako aj o možnosť vydržania vlastníckeho práva ich právnymi predchodcami (pokiaľ nedospeje k záveru, že k vydržaniu došlo žalobcami), ako aj otázku predmetu vydržania, doby vydržania, oprávnenosti držby, povinnosti pri prevode nehnuteľnosti prevod uskutočniť písomnou formou, ako aj pokiaľ ide o otázku povinnej registrácie zmluvy.

Ďalej bude úlohou odvolacieho súdu zaoberať sa a najmä v dôvodoch rozhodnutia vysporiadať sa aj s otázkou skutkového omylu. Je neprípustné, aby súd zamietol návrh na určenie vlastníckeho práva vydržaním z dôvodu neospravedliteľného právneho omylu, ktorým sa zaoberá ako dôvodom, pre ktorý nemožno držiteľa považovať za oprávneného a zároveň nevyhodnotil aj (ne)ospravedliteľnosť skutkového omylu. Dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd sa navyše nesprávne s poukazom na § 205a O.s.p. odmietol zaoberať otázkou skutkového omylu z dôvodu, že ide o novú skutočnosť, ktorú žalobcovia tvrdili až v podanom odvolaní. Z obsahu spisu (z tvrdení žalobcov ako aj vypočutých svedkov) nepochybne vyplýva, že žalobcovia skutočnosť, že nehnuteľnosti, ktoré sú v ich vlastníctve spolu so spornými nehnuteľnosťami nerušene užívajú (so započítaním držby ich právnych predchodcov) niekoľko desaťročí a ktoré sú ako celok takto oplotené. Nakoniec uvedené vyplynulo aj z vykonanej obhliadky na mieste samom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že o oprávnenú držbu ide vtedy, keď držiteľ s vecou nakladá ako so svojou vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že vec mu patrí, že neexistujú pochybnosti o tom, že vec mu nepatrí. Úlohou odvolacieho súdu bude zaoberať sa aj prípadným skutkovým omylom žalobcov z toho hľadiska, či žalobcovia (ne)boli presvedčení, že faktický stav, tak ako bol pozemok v celku (vlastné i sporné nehnuteľnosti) oplotený, je totožný s právnym stavom, či držba sporných nehnuteľností trvala minimálne 10 rokov (s uvedením odkedy sa držby chopili), či držba sporných nehnuteľností bola po celú dobu nerušená a nepretržitá, či žalobcovia majú titul nadobudnutia, o ktorý sa opiera ich dobrá viera držiteľov, aj keď pôjde len o domnelý titul (domnelú kúpnu zmluvu) - to je, keď držiteľ sa v rámci uzatvorenej kúpnej zmluvy ujal aj držby parcely, ktorú síce nenadobudol, keďže právne nebola predmetom kúpnej zmluvy, ale so zreteľom na všetky okolnosti bol dobromyseľný v tom, že je vlastníkom i tejto parcely, keď mal za to, že ju kúpil, že aj táto parcela bola predmetom uzatvorenej kúpnej zmluvy - tzv. ospravedliteľný skutkový omyl. A to okrem iného i porovnaním pomeru výmer vlastnených nehnuteľností, ktoré boli aj právne prevedené na žalobcov titulom uzatvorenej kúpnej zmluvy a výmer sporných nehnuteľností, o ktorých sa žalobcovia domnievali, že vlastnícke právo k nim bolo tiež prevedené na nich uzatvorenou kúpnu zmluvou, keď boli ako celok spolu oplotené a po desaťročia žalobcami a ich právnymi predchodcami užívané. Úlohou odvolacieho súdu bude v tejto súvislosti skúmať, či žalobcovia mali alebo nemali dôvod k väčšej opatrnosti ohľadne nadobudnutého pozemku (nadobudnutých nehnuteľností vlastných ako aj sporných ako boli oplotené) v súvislosti so stavom nehnuteľností pred ich prevodom matkou žalobcu 1/ na žalobcov. Či žalobcovia a predtým rodičia žalobcu 1/, ktorí všetky spolu oplotené nehnuteľnosti užívali, ich užívali nerušene, alebo boli v držbe rušení, či pozemok tvoril ohradený ucelený funkčný celok, ktorý bol tak ako bol oplotený užívaný rodičmi žalobcu 1/ a akú dobu a tiež či (ne)boli sporné nehnuteľnosti reálne užívané žalovaným, resp. jeho právnymi predchodcami, či žalovaný (ne)pravdivo tvrdil pri vydaní notárskeho osvedčenia, že je oprávneným držiteľom aj vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam. Až na základe všetkých skutočností a dôkazov jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti bude úlohou odvolacieho súdu vyhodnotiť, či žalobcov možno považovať za oprávnených držiteľov sporných nehnuteľností a či mohli byť v skutkovom alebo právnom omyle ohľadom nadobudnutia sporných nehnuteľností spolu s prevádzanými nehnuteľnosťami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej poukazuje na nesprávny záver odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že i keby rodičia žalobcu 1/ vydržali sporné nehnuteľnosti, zostali by v ich vlastníctve, čo by nič nemenilo na nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobcov. Jednak oprávnenému držiteľovi sa do držby započítava aj doba jeho právneho predchodcu a jednak v prípade, že právni predchodcovia držiteľa nehnuteľnosti vydržia nehnuteľnosť už za svojho života, táto sa stáva ako ich vlastníctvo, majetok, predmetom dedičského konania a prechádza na právnych nástupcov, dedičov. Bolo preto úlohou odvolacieho súdu zaoberať sa a vysporiadať sa aj s touto otázkou.

Na základe uvedeného bude úlohou odvolacieho súdu vysporiadať sa nielen s otázkou právneho alebo aj s otázkou vyššie naznačeného skutkového omylu vo všetkých vzájomných súvislostiach. Okrem vyššie uvedeného musí byť z rozhodnutia nepochybné, o ktoré nehnuteľnosti ide v súvislosti s predloženými geometrickými plánmi, v ktorých sú nehnuteľnosti rozdielne označované.

Účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a zároveň musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t. j. musí byť preskúmateľné a musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prejednávanej veci nie je možné preskúmať správnosť postupu.

Vzhľadom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.). Zo strany odvolacieho súdu sa jedná o závažné procesné pochybenie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces a zároveň k odňatiu ich možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p. v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd).

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Pokiaľ žalobcovia ako dovolací dôvod uvádzali aj inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd napadnuté potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu nemohol v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z týchto dôvodov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodov vyššie uvedených rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.